

**Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksestä
laiksi työllisyyslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunta on 22 päivänä lokakuuta 1991 lähettänyt työasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 148.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina työministeri Ilkka Kanerva, osastopäällikkö Hannu Ettala, vanhempi hallitussihteeri Harri Skog ja ylitarkastaja Seppo Larmo työministeriöstä, työvoimapiirin päällikkö Aino Riihentupa Hämeen työvoimapiiristä, työvoimatoimiston päällikkö Helvi Wiklund Vaasan työvoimatoimistosta, suunnittelusihteeri Jaakko Meller Suomen Kunnallislitosta, apulaisosastopäällikkö Kyösti Virtanen Suomen Kaupunkiliitosta, ekonomisti Erkki Laukkanen ja lakimies Jorma Rusanen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, työvoimapolitiittinen asiamies Pekka Castrén Suomen Työnantajien Keskusliitosta, työvoimapolitiittinen asiamies Martti Huttunen Liiketyönantajien Keskusliitosta, nuorisosihteeri Vesa Jussila Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta ja koulutuspolitiittinen asiamies Heikki Liede Akavasta.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan työllisyyslakia muutettavaksi väliaikaisesti siten, että pitkäaikaisytytön voisi luopua laissa säädetyn työllistämiselvoitteen nojalla järjestettävästä kuuden kuukauden työntekomahdollisuudesta työttömyyspäivärahaa menettämättä. Lisäksi ehdotetaan, että pitkäaikaistyötön voisi luopua työntekomahdollisuudestaan myös siten, että hänelle järjestetään tämän mahdollisuuden sijaan työllistymistä edistävää koulutusta. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä vähäisiä tarkistuksia, jotka eivät olisi väliaikaisia. Esitys liittyy valtion vuoden 1992 tulo- ja menoarvioesitykseen. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1992. Työntekomahdollisuudesta luopumisesta koskevat säännökset ovat tarkoitetut olemaan voimassa vuoden 1994 huhtikuun loppuun.

Valiokunnan kannanotot

Esityksessä ehdotetaan työllisyyslakia muutettavaksi väliaikaisesti siten, että pitkäaikaisytytön voisi luopua laissa säädetyn työllistämiselvoitteen nojalla järjestettävästä kuuden kuukauden työntekomahdollisuudesta työttömyyspäivärahaa menettämättä. Lisäksi ehdotetaan, että pitkäaikaistyötön voisi luopua työntekomahdollisuudestaan myös siten, että hänelle järjestetään tämän mahdollisuuden sijaan työllistymistä edistävää koulutusta.

Valiokunta katsoo, että nykyisessä työttömyysstilanteessa, jossa kunnilla ja valtiolla on merkittäviä ongelmia veloitetyöpaikkojen järjestämisessä, on perusteltua, että pitkäaikaistyötön voi halutessaan luopua veloitteen perusteella järjestettävästä työntekomahdollisuudesta työttömyysturvaansa menettämättä. Valiokunnan käsityksen mukaan on tärkeää, että lakiehdotuksen mukaan työntekomahdollisuudesta luopuvan työnhakijan työllistymis- ja koulutusmahdollisuuksista laaditaan työvoimatoimistossa toimenpideohjelma.

Työttömyysturvalain mukaan ansioon suhteutettua päivärahaa maksetaan enintään 500 työttömyyspäivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Henkilölle, jolle on maksettu työttömyyspäivärahaa 500 päivän enimmäisai-ka, voidaan maksaa ansioon suhteutettua päivärahaa vasta sen jälkeen, kun hän on uudelleen täyttänyt säädetyn kuuden kuukauden työssäoloehdon.

Työllisyyslain mukaisesta kuuden kuukauden työntekomahdollisuudesta luopumisella voi näin ollen olla hyvin merkittävä vaikutus siihen, saako työnhakija edelleen ansioon suhteutettua päivärahaa. Tästä syystä on erittäin tärkeää, että työnhakijalle kerrotaan mahdollisimman selkeästi, mitä vaikutuksia työssäolomahdollisuudesta luopumisella on hänen työttömyysturvaansa. *Valiokunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että työnhakijalle ennen työssäolomahdollisuus-*

desta luopumista selvitetään luopumisen vaikutukset hänen työttömyysturvaansa, jotta tiedon puutteen aiheuttamilta edunmenetyksiltä vältytään.

Vuoden 1992 valtion tulo- ja menoarvioesityksen perusteluissa on todettu, että työllisyysasetusta on tarkoitus muuttaa väliaikaisesti niin, että pitkäaikaistyöttömälle voidaan myöntää valtion työllistämismääräyksen toimeenpanemiseksi tukea työllistymiseen alle kouluikäisen lapsen, huolenpitoa vaativan vanhuksen, vammaisen tai sairaan hoitotyössä taikka työllisyylain 18 §:n 1 momentissa tarkoitettussa toimenpideohjelmassa suunniteltuun muuhun työhön tai

toimintaan, jonka tavoitteena on työhön sijoitumisedellytysten parantaminen. Valiokunta pitää myönteisenä mahdollisuutta korvata työllistämismääräyksen omatoimisella työllistymisellä ja katsoo, että mahdollisuuksia hyödyntää omatoimista työllistymistä sekä kotitalouksien työllistämismahdollisuuksia nyt esitettyä laajemminkin tulisi selvittää.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muutamattomana.

Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 1991

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lindroos, varapuheenjohtaja Nordman sekä jäsenet Häkämies, Koistinen, Komi, Kuittinen, Laitinen, P.

Leppänen, Morri, Mäkipää, Nikula, Rimmi, J. Roos, Taina, Takala ja Viljanen sekä varajäsen Koskinen.

Vastalause

Hallitus esittää työllisyyslakia muutettavaksi väliaikaisesti siten, että pitkäaikaistyötön voisi luopua laissa säädetyn työllistämismääräyksen nojalla järjestettävästä kuuden kuukauden työntekomahdollisuudesta menettämättä työttömyyskorvaustaan. Lisäksi sama mahdollisuus annetaan silloinkin, kun työtön työnhakija menee työllistymistä edistävään koulutukseen.

Viimeksi mainittu mahdollisuus on hyvä, sillä kaikki pitkäaikaistyötön työn saantia tulevaisuudessa parantavat toimet ovat erittäin tarpeellisia ja kannatettavia. Mitä tulee sen sijaan työstä luopumiseen ilman koulutusta, on tilanne huomattavasti ongelmallisempi. Pitkäaikaistyötön on pitkän työttömyysjaksonsa aikana menettänyt merkittävästi valmiuttaan työntekoon varsinkin henkiselällä tasolla. Lisäksi pitkä työttömyysjakso on usein rajannut kanssakäymistä muiden ihmisten kanssa olennaisesti siitä, mitä se on ollut työelämässä oloaikana. Työttömyyden kestäessä liian pitkään — useita vuosia yhteen mittaan tai lukuisissa toistuvissa jaksois-

sa — on henkilöllä vaarana tulla vähitellen vakavasti työrajoitteiseksi ja lopulta työkyvyttömäksi. Tämänkaltaisesta kehityksestä on lukuisia esimerkkejä pitkäaikaistyöttömien joukossa.

SMP ei hyväksy valtion vaikean taloudellisen tilanteen varjolla tapahtuvaa työllisyylain heikentämistä, josta esitetystä työstä luopumisen oikeudessa ilman sanktioita on kyse. Ainoa ryhmä, jolle esitys sopii, ovat yli 50-vuotiaat työttömät, joille työnsaanti voi olla erittäin vaikeata ja uudelleen koulutus jo hankalaa. Heidän kohdallaan voidaan ajatella mahdollisuutta velvoitetyöpaikasta luopumiseen ilman, että he menettävät työttömyyskorvauksensa. Lain 18 a §:ään tulisi saada edellä esitetyn sisältöinen muutos.

Edellä esitetyn perusteella ehdotan,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki**työllisyyslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 13 päivänä maaliskuuta 1987 annetun työllisyyslain (275/87) 9 §:n 2—4 momentti,
muutetaan 5 § ja 21 §:n 1 momentti sekä
lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 18 a ja 18 b § seuraavasti:

5 §
 (Kuten valiokunnan mietinnössä)

den järjestämiseksi *yli 50-vuotiaalle työnhakijalle*, ellei työnhakija sitä vaadi (*työntekomahdollisuudesta luopuminen*).

(3 ja 4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

18 a §

Työntekomahdollisuudesta luopuminen

18 b ja 21 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Työvoimatoimisto ei ryhdy toimenpiteisiin 1 momentissa tarkoitetun työntekomahdollisuus-

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 1991

Lea Mäkipää

